

The subjectivity of the person and the common good in the process of social reintegration and probation system

Andrzej Baładynowicz

University in Natural Sciences and Humanities, Poland

ABSTRACT

After completing the rehabilitation process in a closed institution, the individual is released. Social reintegration is nothing more than just the process of overcoming the ensuing oppressive situation. The individual expects help and change in their existing situation, and when these are not the case there appears humiliation which transforms into trauma. The latter can change into polytrauma and then a person commits acts against their own will, harming themselves. Social reintegration is an individualized process whereby an individual has a chance to meet a specialist who can neutralize difficult states and situations. It is a matter of time whether or not the person in the specialist's care will respond with their humiliation to integration rationalization. The question is if an individual will settle for being socially marginalized, underprivileged and pauperized, or – by rejecting these states of identity - will turn them into socially accepted behaviour.

Thus, what is meant here is personal traits which are essential for the role of reintegration process performer – on the one hand as a protector, educator and helper, and on the other one – as an expert and advisor. When establishing normative law and an institutional system, what must be developed is such solutions which would allow probation officers to perform the above functions. Consequently, the probation officer, counselor or social therapist, as reintegration experts with appropriate skills and techniques, are able to bring about a temporal and interpersonal change in an individual. A new image and lifestyle of the person undergoing therapy will be shaped through the strategy of destigmatisation and overcoming stress, i.e. getting out of an oppressive situation. This is a methodical, targeted and organized process, which has specific phases: successful institutional rehabilitation followed by rehabilitation in the open system. Its aim is to prepare an individual to change their former image and lifestyle through developing relevant competencies, knowledge, selfassessment and motivation. Given the above, there should be developed individual rehabilitation programmes, i.e. offers of change. The word “offer” implies that one person

Resocjalizacja Polska

3 (2012) 107-136

ISSN: 2081-3767

proposes changes, and the other participates in the process by jointly determining aims and tasks which can result in the programme implementation. In order for an offer to bring about a real change in an individual's behaviour, there must be provided proper means and tools necessary to accomplish direct and indirect services of a formative and therapist nature. This can be done by means of original rehabilitation offers. What is necessary on the part of the community, however, is a network of institutionalized specialist services as a response to honesty, diligence and usefulness, i.e. axiological paradigm of social identity which is really put into operation.

Key words: social reintegration, probation, stigmatization.

Podmiotowość osoby i dobro wspólne w procesie reintegracji społecznej a system probacji

Andrzej Baładynowicz

Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Polska

STRESZCZENIE

Z punktu widzenia procesu reintegracji w przypadku tożsamości dewiacyjnej najtrudniejszy jest okres przejściowy, o którym mówi Erikson, że jest to pozostawanie osoby w pewnym dualizmie: pomiędzy tym czy wchodzi głębiej w status osobowy i internalizować coraz to nowe elementy kodeksu zachowań dewiacyjnych i przybierać karierę przestępczą, czy zminimalizować tożsamość dewiacyjną. Pozostawanie na takim rozdrożu jest najtrudniejsze z tego powodu, że bywa ono długotrwałe. Jednostka funkcjonuje przez długi czas z jednej strony w rodzinie, w szkole, w przestrzeni publicznej, a z drugiej wchodzi w podskórny, podkulturowy świat. W związku z tym, jeżeli potrafimy zdiagnozować stopień identyfikacji roli dewianta, to proces reintegracji społecznej jednostki po opuszczeniu placówki powinien polegać na przełamywaniu dewiacji, która, jak wspominałem wcześniej, wiąże się z oceną, reakcją i postawami społecznymi, w wyniku których tworzy się stygma, czyli naznaczenie społeczne. Na skutek tego naznaczenia następuje eliminacja osoby z życia publicznego. A zatem proces reintegracji będzie zmierzał do destygmatyzacji jednostki. Chcę podkreślić, że osoba czyniąca zło powinna zostać ukarana, ale nie może być potępiona. Powinna ona odpowiadać za swoje czyny, wybory, które są wyborami naruszającymi interes grupy, ale nie może być odrzucona społecznie. Można tu przywołać słowa Jana Pawła II, który powiedział do przestępców w Płocku: „Jesteście przestępcami, ale nie jesteście ludźmi potępionymi”. Papież wskazał na wartość etyczną każdego człowieka. Poprzez wysiłek resocjalizacyjny i pracę własną przestępca mogą wyjść z roli dewianta i stać się osobami cieszącymi się zaufaniem społecznym. Mówimy wówczas o procesie destygmatyzacji, o którym w swoich pracach pisze Heckert czy Adler. Zjawisko destygmatyzacji – odrzucenia stygmy jest procesem reagowania społeczeństwa na osoby będące dewiantami, które naruszają dobro wspólne. Społeczeństwo powinno nakładać stygmę, ale powinno się też nauczyć ją zdejmować. Stygmatyzacja nie powinna być trwała, nie może mieć charakteru nakładania barbarzyńskich kar, nie może naruszać godności człowieka, być hańbiącą i odbierać człowiekowi szanse na zmianę stylu życia. Proces destygmatyzacji powinien więc być wolny od działań niepożądanych – karzących i restryktywnych, od działań

Resocjalizacja Polska

3 (2012) 107-137

ISSN: 2081-3767

niehumanitarnych i odwetowych. Stygma zasadna to nałożenie kary, która jest zasłużoną dolegliwością. Wychodząc z założeń filozofii Kanta i Hegla, moglibyśmy powiedzieć, że człowiek, który jest istotą wolną i mającą wolną wolę, oczekuje na reakcję karzącą jako usprawiedliwioną, ponieważ swoją wolą indywidualną przeciwstawił się woli grupowej – społecznej. Oczekuje zatem na zasłużoną i sprawiedliwą karę – stygmatyzację społeczną. To nie podawanie wyroku do publicznej wiadomości, ani działania, które mają polegać na potępianiu czy brutalizacji reguł zachowania wobec przestępcy stanowią destygmatyzację postępowania destygmatyzacyjnego. Ideał braterstwa ludzi, ideał humanizmu nakazuje stygmę jako element zasłużonej dolegliwości. Zasłużona stygma to uznanie swojej winy. Wówczas przestępca wie, że powinien się spotkać z zasłużoną reakcją społeczną, czyli taką, która jest odpowiedzią na jego zachowanie niezgodne z ogólnie przyjętym porządkiem. Natomiast nigdy stygma nie będzie sprawiedliwa, to naznaczenie nie będzie warunkowało zmiany zachowania, jeżeli będzie działaniem o charakterze represyjnym, brutalnym, eliminacyjnym, np. będzie miała charakter trwałej eliminacji jednostki ze społeczeństwa. Jeżeli jednostka-dewiant odbierze taki sygnał eliminacji, to przebieg procesu reintegracji jest wątpliwy.

Słowa kluczowe: reintegracja społeczna, probacja, stygmatyzacja.